

До питання про визначення сутності феномену «Інформаційно-комунікативна компетентність майбутніх сімейних лікарів»

К. С. Орду

ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського», м. Одеса, Україна
Corresponding author. E-mail: katernyna_77@ukr.net

Paper received 14.02.21; Accepted for publication 25.02.21.

<https://doi.org/10.31174/SEND-PP2021-247IX98-07>

Анотація. В статті здійснено обґрунтування поняття формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх сімейних лікарів у процесі професійної підготовки. Зазначено, що ІКК майбутніх сімейних лікарів – інтегрована якість особистості, що включає сукупність професійних якостей, в основі яких лежать знання, вміння і навички в галузі освоєння нових медичних інформаційних систем, телемедичних технологій, знання основних принципів дистанційного консультування, а також досвіду їх застосування в професійній діяльності; здатність грамотно спілкуватися державною мовою в лікувально-профілактичному процесі.

Ключові слова: інформаційно-комунікативна компетентність, майбутні сімейні лікарі, телемедичні системи, ІКТ.

Вступ. Актуальність дослідження зумовлена низкою суперечностей між: потребою сучасної медичної практики у фахівців, здатних успішно здійснювати комунікацію засобами ІКТ та недостатньою спрямованістю професійної підготовки на формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх сімейних лікарів; потребою формування у студентів умінь і навичок досконалого володіння медичними інформаційними та телемедичними системами, при-таманних первинній медико-санітарній допомозі, та невизначеністю структури інформаційно-комунікативної компетентності сімейного лікаря; необхідністю системного формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх сімейних лікарів та відсутністю науково-методичного забезпечення розвитку означеного конструкту в освітньому процесі закладів вищої медичної освіти.

Аналіз досліджень. Проблемі формування інформаційно-комунікативної компетентності фахівців різних галузей присвячені дослідження вітчизняних і зарубіжних учених: О. Астаф'єва, Л. Дідух, О. Захарова, Н. Качалова, Г. Клемпа, Н. Клещенко, А. Савченко, О. Сосніна, Є. Софінської, В. Сутужко, С. Чурукаєва, О. Шилова та ін.

Мета статті – визначити сутність поняття «інформаційно-комунікативна компетентність майбутніх сімейних лікарів».

Виклад основного матеріалу. Аналіз наукової літератури засвідчує різноаспектні підходи до трактування поняття «інформаційно-комунікативна компетентність». Так, О. Соснін розглядає інформаційно-комунікативну компетентність як можливість людини, з одного боку, орієнтуватись у динамічному соціокультурному середовищі і просторі різних культур, а з іншого – нарощувати обсяги інформації і знань, вибудовувати власний стиль комунікацій, що вирізняється підвищеною особистісною активністю, новими принципами взаємодії в умовах сучасних соціокультурних трансформацій [7, с. 23].

Дещо по-іншому визначає інформаційно-комунікативну компетентність Т. Хома, вважаючи, що це здатність особистості спілкуватись українською мовою в різних мовленнєвих ситуаціях, в Інтернет-мережі зокрема [9, с. 263].

Учені О. Андриянов, О. Татакі, досліджуючи про-

блему формування інформаційно-комунікативної компетентності в процесі підготовки фахівців документно-інформаційної сфери, вважають, що інформаційно-комунікативна компетентність це – особливий вид професійної компетентності, який являє собою здатність спеціаліста аргументовано здійснювати вибір і застосовувати в роботі з інформацією професійні знання, вміння і навички, що забезпечують при цьому ефективне спілкування, у т. ч. із застосуванням засобів віртуальної комунікації, та використання інформаційно-комунікативних технологій у службовій діяльності [1, с. 53].

На думку Л. Дідух, інформаційно-комунікативна компетентність включає: цілісне світобачення і науковий світогляд, що засновані на розумінні поєднання основних інформаційних законів у природі і суспільстві, можливості їх формального, математичного опису; сукупність загальноосвітніх і професійних знань і умінь, соціальних і етичних норм поведінки людей в інформаційному оточенні; уявлення про інформаційні об'єкти та їх перетворення в людській діяльності, в тому числі за допомогою засобів інформаційних технологій, технічних і програмних засобів, що реалізують ці технології [4, с. 157].

Т. Поліщук розглядає поняття інформаційно-комунікативної компетентності офіцерів тактичного рівня як показник сформованості в них професійних якостей, що характеризуються ступенем їхньої здатності і готовності сприймати, перетворювати різноманітну інформацію в інформаційний продукт та ефективно доносити його до споживачів засобами усної і письмової комунікації у ході виконання службово-бойових функцій [6, с. 114].

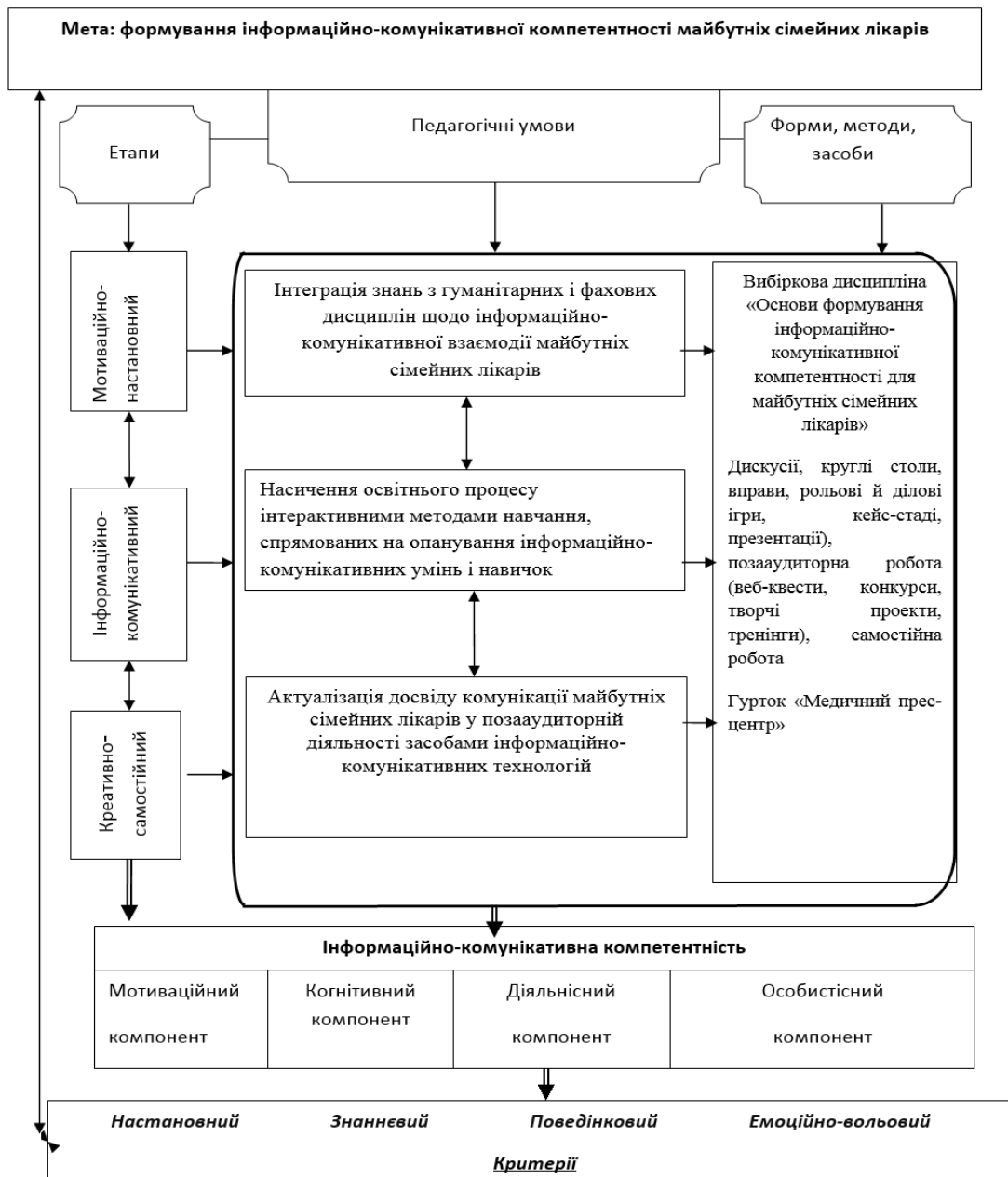
За О. Фендик, «інформаційно-комунікативна компетентність» – це інтегративне утворення особистості, що виявляється у вмінні сприймати, зберігати, аналізувати й відбирати інформацію за допомогою сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій для розв'язання завдань у професійній діяльності і повсякденному житті [8, с. 200].

За визначенням А. Бочевар, інформаційно-комунікативна компетентність юриста є інтегрованим динамічним особистісним утворенням, що об'єднує знання, вміння та навички застосування інформаційно-комунікаційних технологій у правовому професій-

ному середовищі, передбачає прояв на їх основі бажання та здатності до створення, аналізу та трансляції правової інформації і дозволяє відпрацьовувати власний стиль інфокомунікації в умовах сучасного інформаційного середовища [2, с. 46].

На думку А. Гуралюка, інформаційно-комунікативна компетентність – це здатність особистості, яка полягає в набутті нею умінь самостійно

шукати, аналізувати і відбирати необхідну інформацію, перетворювати, зберігати та передавати її. Зазначена компетентність, на думку науковця, включає знання іноземних мов, способів взаємодії з довколишніми і віддаленими людьми і подіями, навички роботи в групі, володіння різними соціальними ролями в колективі, вміння себе позиціонувати, ставити запитання, вести полеміку, дискусію тощо [3, с. 9].



Результат: сформованість інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх сімейних лікарів (достатній, задовільний, низький рівні)

Нам імпонує думка Л. Левицької, що інформаційно-комунікативна компетентність здобувача вищої освіти є одним із складників інтегрального показника якості освіти як доведена особистістю здатність до збору необхідної інформації з різних джерел, її осмислення, аналізу, систематизації, вибору способів донесення цієї інформації до інших осіб і готовності до застосування обраних способів в ході комунікації з ними [5, с.188].

Спираючись на наукові доробки вчених, нами вио-

кремено складники «інформаційно-комунікативної компетентності» майбутніх сімейних лікарів а саме:

- наявність стійких знань правил і норм усної і писемної мови, уміння користуватись ними в лікувально-профілактичному процесі;
- усвідомлення значущості державної мови в професійному спілкуванні;
- спеціальні теоретико-орієнтовані знання, що відображають галузь інформаційно-комунікативних технологій як галузь для навчання і практичної діяль-

ності в медичній сфері;

- знання джерел медичних інформаційних ресурсів, необхідних для професійної діяльності,
- знання особливостей системи Ehealth та телемедичних технологій;
- знання основних принципів дистанційного консультування;
- практико-орієнтовані вміння і навички в галузі ІКТ для особистих, освітніх, суспільних та професійних цілей;
- уміння працювати (знаходити, сприймати, розуміти, оцінювати тощо) з різними видами інформації;
- розуміння й усвідомлення ролі й значення ІКТ як у освітньому процесі, так і в майбутній професійній діяльності.

Висновки та перспективи подальших наукових досліджень. На підставі вищезазначеного, під *інформаційно-комунікативною компетентністю сімейного лікаря будемо* розуміти інтегровану якість особистості, що включає сукупність професійних якостей, в основі яких лежать знання, вміння і навички в галузі освоєння нових медичних інформаційних систем, телемедичних технологій, знання основних принципів дистанційного консультування, а також досвіду їх застосування в професійній діяльності; здатність грамотно спілкуватися державною мовою в лікувально-профілактичному процесі. Перспективу подальших наукових розвідок убачаємо в розробці науково-методичного супроводу із дисципліни за вибором «Основи інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх сімейних лікарів».

ЛІТЕРАТУРА

1. Андріянов О. В., Татакі О. О. Формування інформаційно-комунікативної компетентності в процесі підготовки фахівців документно-інформаційної сфери. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2016. № 1. С. 50–55.
2. Боचेвар А. Г. Формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх юристів засобами мультимедійних технологій : дис... канд. пед. наук : 13.00.04. Чернігів, 2017. 317 с.
3. Гуралюк А. Г. Інформаційна, комунікаційна та комунікативна компетентності у підвищенні кваліфікації керівника навчального закладу. URL: <http://tme.umo.edu.ua/docs/5/11gurdeo.pdf>
4. Дідух Л. І. Інформаційно-комунікативна компетентність викладача. *Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти*. 2013. № 32–33 (36–37). С. 150–155.
5. Левицька Л. Оцінювання інформаційно-комунікаційної компетентності здобувача вищої військової освіти : педагогічна кваліметрія. *Військова освіта*. 2018. № 1. С. 188–197.
6. Поліщук Т. В. Формування інформаційно-комунікативної компетентності в офіцерів тактичного рівня підготовки (результати експериментального дослідження). *Вісник Національного університету оборони України*. 2013. № 2 (33). С. 114–119.
7. Соснін О. Інформаційно-комунікативна компетентність громадянина в процесах формування громадянського суспільства. *Віче*. 2012. № 20. С. 22–26.
8. Фенцик О. М. Роль інформаційно-комунікативної компетентності в організації науково-дослідницької діяльності фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2020. Вип. 2 (47). С. 199–203. URL: <http://visnyk-ed.uzhnu.edu.ua/article/viewFile/218421/218069>
9. Хома Т., Малеш М. Формування інформаційно-комунікативної компетентності студентів в умовах коледжу. *Освітнологічний дискурс*. 2018. № 3–4 (22–23). С. 259–270.

REFERENCES

1. Andrianov O.V, Tataki O.O. Formation of information and communicative competence in the process of training specialists in the document and information sphere. *Library science. Documentation. Informology*. 2016. № 1. pp. 50–55.
2. Bochevar AG Formation of information and communication competence of future lawyers by means of multimedia technologies: dis ... Cand. ped. Science: 13.00.04. Chernihiv, 2017. 317 p.
3. Guralyuk AG Information, communication and communicative competence in advanced training of the head of the educational institution. URL: <http://tme.umo.edu.ua/docs/5/11gurdeo.pdf>
4. Didukh LI Information and communicative competence of the teacher. *Problems and prospects of formation of the national humanitarian and technical elite*. 2013. № 32–33 (36–37). pp. 150–155.
5. Levitska L. Assessment of information and communication competence of the applicant of higher military education: pedagogical qualimetry. *Military education*. 2018. № 1. pp. 188–197.
6. Polishchuk TV Formation of information and communication competence in officers of the tactical level of training (results of experimental research). *Bulletin of the National University of Defense of Ukraine*. 2013. № 2 (33). pp. 114–119.
7. Sosnin O. Information and communicative competence of the citizen in the processes of forming civil society. *Chamber*. 2012. № 20. pp. 22–26.
8. Fentsyk O.M. The role of information and communication competence in the organization of research activities of specialists in information, library and archival affairs. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Pedagogy. Social work*. 2020. Vip. 2 (47). pp. 199–203. URL: <http://visnyk-ed.uzhnu.edu.ua/article/viewFile/218421/218069>
9. Khoma T., Malesh M. Formation of information and communicative competence of students in college. *Educational discourse*. 2018. № 3–4 (22–23). pp. 259–270.

On the question of defining the essence of the phenomenon "Information and communication competence of future family doctors"

K. S. Ordu

Abstract. The article substantiates the concept of formation of information and communication competence of future family doctors in the process of professional training. It is noted that the ICC of future family doctors is integrated personality quality, which includes a set of professional qualities based on knowledge, skills and abilities in the development of new medical information systems, telemedicine technologies, knowledge of basic principles of remote counseling and experience in their application in professional activity; ability to communicate competently in the state language in the treatment and prevention process.

Keywords: information and communicative competence, future family doctors, telemedicine systems, ICT.